

Ds Jaco Zuurmond

28 september 2014

Lezing was Filippenzen 2,1-13

Verteld werd een bewerking van een verhaal uit de Liturgiekrant voor de Vredesweek 2014

Sierra Leone in het rookhok

Verteld door Anton

In ons inloophuis krijgen we veel mensen met een oorlogsverleden over de vloer.

Oorlogsslachtoffers uit Rwanda en Sierra Leone.

Kindsoldaten. Mensen die blootgesteld zijn aan een grote dosis geweld en die dat met zich meedragen.

Posttraumatische stressstoornis is hier de orde van de dag. Het duurt soms jaren

voor ze met een stukje van hun verhaal voor de dag komen.

Maar soms gebeurt het wonder, dat iemand net even een kwetsbare kant kan laten zien.

Sori

Bij stukjes en beetjes heeft hij mij zijn verhaal verteld,

Sori – vaste bezoeker van ons inloophuis.

Vluchteling uit Sierra Leone.

Een goede twintiger nu. Een jonge tiener was hij toen.

Steeds weer een klein stukje vertelt hij.

Gedoseerd. Wat hij aan kan. Wat ik aan kan.

Op een dag vertelt hij hoe ze kwamen, gewoon bij klaarlichte dag.

Het rebellenleger. Jongens nog.

Maar wel jongens met messen en geweren.

En in hun ogen die lege blik, waaruit alle menselijkheid verdwenen leek. Alle medemenselijkheid.

Niets en niemand werd ontzien.

Dat ze op een dag zouden komen, dat wist iedereen in het dorp.

Dorpen in de buurt waren hen voor gegaan. De meest gruwelijke verhalen deden de ronde.

En nu zij zelf aan de beurt waren bleek de werkelijkheid nog gruwelijker.

- De werkelijkheid was ook gruwelijker dan wat hij mij vertelde – zo besefte ik.

De ergste pijn vergeet je. De ergste angst verdring je. Daar zijn geen woorden voor.

Soms wordt zijn verhaal na drie zinnen al weer ingehaald door de emoties.

Hij vertelt zijn verhaal van geweerschoten, van vuur, van snelle auto's.

Hij vertelt hoe ze weg konden glippen.

Een klein groepje dorpelingen. Sori en zijn moeder daarbij.

Hij vertelt hoe ze zijn moeder achter moesten laten... omdat ze niet snel genoeg meer mee kwam.

Hij had geen keus. Moest door.

Pas maanden later kan hij mij vertellen dat hij haar nog kon horen toen de rebellen haar te pakken kregen.

Dat roepen, gillen.

Hij had geen keus, moest door.

Maar nu hoort hij 's nachts haar stem. Elke nacht opnieuw.

Lansana

Op een dag kwam hij bij ons binnenlopen, in ons inloophuis. Lansana.

Bij stukjes en beetjes vertelt hij zijn verhaal.

Gedoseerd. Wat hij aan kan. Wat ik aan kan.

Het vreselijke verhaal van een kindsoldaat.

Hij vertelt hoe ze kwamen, de rebellen.

De snelle auto's. Het schreeuwen. Het lachen... het vreselijke lachen. De messen de geweren... En die blik in hun ogen...
En hoe ze hem grepen.

Hóe ze hem vervolgens dwongen blijft vaag.
Wát ze hem dwongen te doen vertelt hij niet. Dat blijft zijn geheim. Zijn pijnlijke geheim.
'Je kunt een kind wel uit de oorlog halen, maar je krijgt de oorlog niet uit het kind' - zo laten zijn ogen zien als we in de buurt komen van dit deel van zijn verhaal.

Op een dag wijst hij me op een site met filmverslagen van kindsoldaten.
Ik heb twee van die filmpjes bekeken en drie nachten niet geslapen.
Er zijn geen woorden voor, zo weet ik nu eens te meer.
Nog steeds hangt tussen ons in een groot zwijgen als we in de buurt komen van dit deel van zijn verhaal.
Maar hij weet nu dat ik het weet.

Anton
Ja, en wij...
wij wisten dat het ooit zou gebeuren. Dat Sori en Lansana elkaar bij ons zouden tegenkomen.
Maar toen het zo ver was hielden we ons hart vast.
Ik zie ze samen in het rookhok. De één in theorie de moordenaar van de moeder van de ander.
Hoe houden ze het uit bij elkaar?
Maar ze besluiten vriendschap te sluiten.
In Sierra Leone was dat niet gelukt.
Hier, op afstand in Nederland, worden ze zich bewust dat ze allebei slachtoffer waren.

Dat is dus het werk dat wij hier doen, in ons inloophuis. Het is een onontkoombare consequentie van onze insteek.
We zijn een plek waar we tot het uiterste proberen om mensen erbij te houden. Laten niemand los.
Sommigen zijn slachtoffers. Anderen zijn dader en slachtoffer.
Een gastvrijheid die ons als gastgevers soms haast verscheurt.
Het scheurt me uiteen dat we instaan voor mannen en vrouwen die als kind seksueel misbruikt zijn én ons verbinden met mensen van wie we weten dat zij daders zijn.
Dat verwacht me. Meer dan dat. Ik voel weerzin.
Maar ik weet dat ik me daar los van moet maken, steeds opnieuw.
Anders is er geen verder.
Anders is de oorlog eindeloos. Kent het geweld geen einde.

God komt deze wereld binnen waar zo ongeveer alles hem vijandig is.
Door het geweld te ondergaan, overwint hij het. - Dat houd ik mij voor ogen.
Ik mag deze rauwe werkelijkheid niet wegromantiseren:
dat het toch eigenlijk heel aardige mensen zijn.
Het doet zeer en ik moet me eraan blootstellen.

Er is een tekst van Huub Oosterhuis die mij veel te denken geeft.
Wek mijn zachtheid weer,
geef mij terug de ogen van een kind.
Dat ik zie wat is
en mij toevertrouw
en het licht niet haat ...
'Dat ik zie wat is en mij – aan deze ogenschijnlijke chaos vol gruwelijkheid – toevertrouw',
betekent voor mij:
dit is het nu, het is echt niet anders.
Doe het maar: Gewoon 'ontmoeting'.
In alle eerlijkheid en openheid.
Ontmoeting zonder éniġ voorbehoud.
Het enige wapen van de vrede.